

Zeg nooit: 'Het is een braaf beest'

Het aantal ongevallen op Belgische en Nederlandse landbouwbedrijven stijgt. Die tendens lijkt niet te keren. Wie met dieren omgaat, moet dubbel oppassen. Een cursus 'veehouder-rundinteracties' is geen overbodige luxe.

TEKST GUY NANTIER

Werknemers in de landbouw lopen meer kans op een arbeidsongeval dan werknemers in andere sectoren, zo blijkt uit de statistieken van het Nederlandse Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In 2019 liepen in Nederland 4 tot 5 van de 100 werknemers een letsel op door een ongeval. Dat is bijna twee keer zoveel als gemiddeld in alle economische sectoren (3,3 procent van alle werknemers).

In Vlaanderen zijn de cijfers beter: 2,3% van alle werknemers in de land- en tuinbouwsector loopt een risico op een ongeval, tegen 4,1 procent in alle economische sectoren. Maar de cijfers stijgen in Vlaanderen, hoewel het aantal land- en tuinbouwbedrijven jaarlijks daalt. In 2019 registreerde het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris)

zo'n 339 ongevallen op landbouwbedrijven, waarvan 20 met dieren. De (voorlopige) teller voor 2020 stond op 343 ongevallen, waarvan 23 met dieren. In zijn telling kan Fedris geen onderscheid maken tussen de verschillende soorten boerderijdieren.

De cijfers hebben voor alle duidelijkheid ook enkel betrekking op werknemers in de land- en tuinbouwbedrijven die personeel tewerkstellen. Zo zeggen de cijfers dus niets over ongevallen van de bedrijfsleiders en/of de meewerkende echtgenoot. Esther Beeckman van het Belgische Prevent Agri: 'Wij beschikken niet over andere cijfers dan die Fedris bijhoudt. Prevent Agri tracht daarom een ruimer zicht te krijgen op het aantal jaarlijkse ongevallen in de land- en tuinbouwsector en beroept zich hiervoor op nieuwsbronnen en diverse kanalen uit de sector. Wij verwachten dit in de toekomst te kunnen publiceren.'

Koeien veroorzaken meer ongevallen

'Jongen (7) sterft door aanval koe'. 'Boer zwaargewond na aanval stier'. 'Vijftiger omgekomen na aanval stier'. Het zijn maar enkele koppen van nieuwsberichten die de media halen. 'De bedrijfsongevallen waar je in de media iets over leest, hebben vaak te maken met stieren, tractoren en mestkelders, omdat die spectaculair zijn en/of vanwege een fatale afloop', vertelt Cor Pierik van het CBS. 'Algemene en dieper gravende cijfers van ongevallen met dieren zijn er niet.' De Nederlandse organisatie Stigas, die ondernemers en werknemers helpt om gezond, veilig en duurzaam te werken, heeft door middel van een eigen enquête wel al wat

Cursus diersignalen geen overbodige luxe

Wie met dieren omgaat, moet dubbel oppassen voor ongevallen. Onjuiste technieken in de omgang met vee zorgen voor stress bij de dieren en daardoor neemt de kans op incidenten toe.

Proactief werken door diersignalen goed te onderkennen is geen overbodige luxe. Bij de interactie met de veehouder maakt het dier immers gebruik van verschillende zintuigen (ogen, oren, neus en tastzin) en percepties. Het is daarom nuttig om een trainingsprogramma te volgen dat methodes aanleert om op een zo stressvrij mogelijke manier om te

gaan met dieren. In Duitsland komen de verzekeringsmaatschappijen tegemoet in de kost van een opleiding. Het vermindert immers voor hen het aantal verzekeringsclaims.

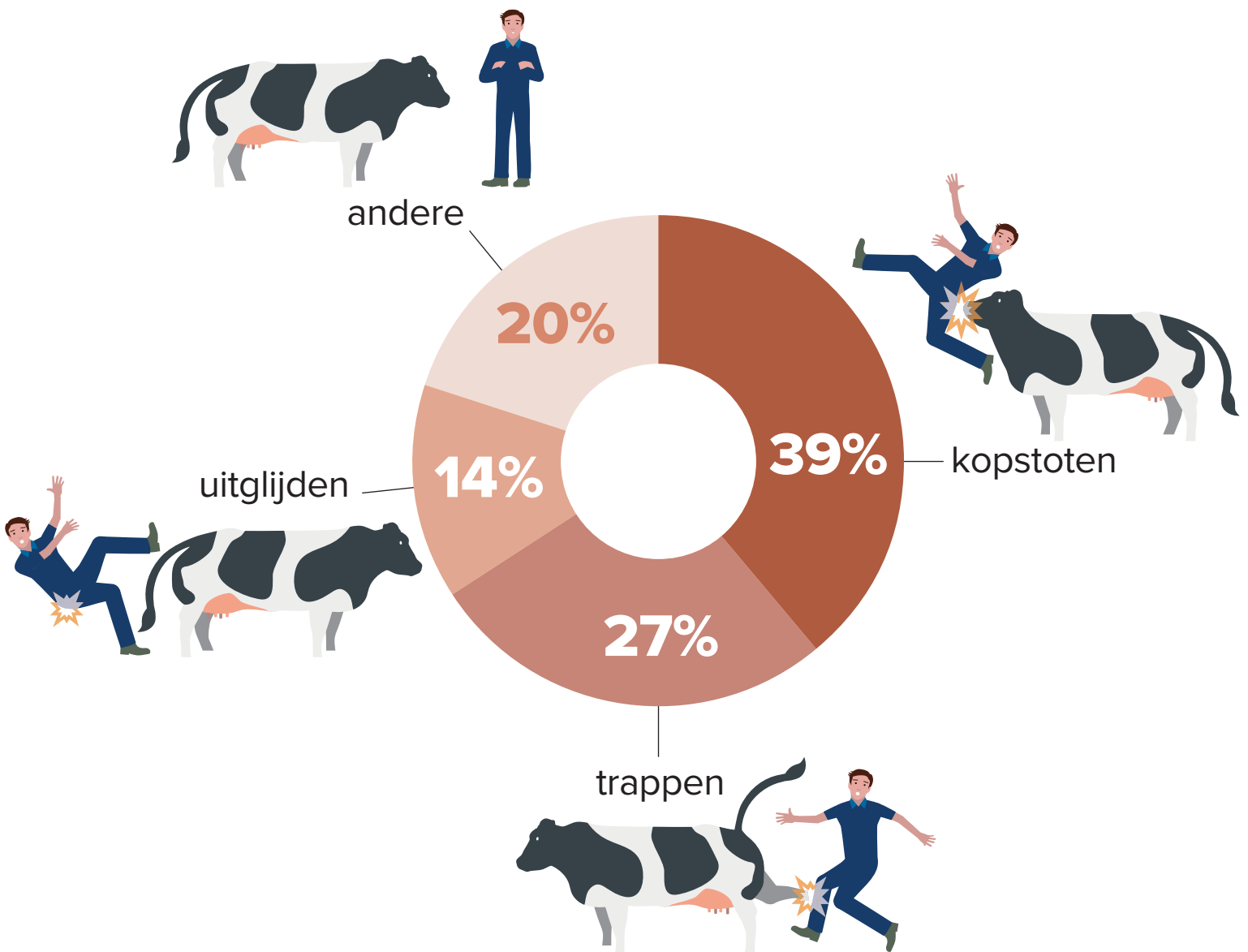
Trainingsprogramma's worden in Vlaanderen en Nederland onder andere aangeboden door het trainingsbedrijf Low Stress Stockmanship Europe (LSSE).

Niet alleen het eigen behoud of dat van werknemers is belangrijk. Australisch en Amerikaans onderzoek hebben aangetoond dat een goede omgang met dieren zich ook terug-

betaalt op economisch vlak, in de productiecijfers. Een voorbeeld: Australisch onderzoek maakte duidelijk dat een ruwe of zachtmoedige behandeling van de koeien tot wel 16 procent verschil in de jaarlijkse melkproductie kan veroorzaken.

En niet te vergeten: door de jaren heen is de publieke bezorgdheid over dierenwelzijn en omgang met productiedieren gegroeid, getuige de filmpjes die her en der opduiken op de social media. 'Big brother' kijkt dus mee over de schouder van de veehouder.

Ongevallen met koeien (bron: Stigas.nl)

cijfermateriaal verzameld. In de periode november 2018-maart 2019 namen 109 rundveebedrijven deel aan een enquête. Ruim een derde had geen medewerkers in dienst. De voornaamste conclusies:

- 50 procent van de deelnemende bedrijven gaf aan de afgelopen vijf jaar één of meer incidenten (ongevallen of bijna-ongevallen) te hebben meegemaakt binnen het bedrijf;
- bij 20 procent van de deelnemende bedrijven ging het ook om een ongeval met letsel, vaak gepaard met verzuim of arbeidsongeschiktheid. Veelvoorkomende letsels zijn kneuzingen en fracturen aan benen, armen en romp. Volgens Stigas worden ongevallen met (ziekte)verzuim in 34 procent van de gevallen veroorzaakt door koeien. Stieren veroorzaken zo'n 29 procent van de ongevallen. Jongvee is verantwoordelijk voor 10 procent van de ongevallen. Bij ruim 30 procent van de incidenten was het dier in een specifieke staat: ze stond droog, was tochtig, had net afgekalfd, was gestrest, of vertoonde onvoorspelbaar of gestoord gedrag.

De meeste ongevallen met koeien bestaan uit: kopstoten (39%), trappen (27%) en uitgliden (14%).

Veel ongevallen bij ervaren boeren

In Duitsland neemt het aantal meldingen van ongevallen met dieren op landbouwbedrijven af. Volgens Sozialversicherung für Landwirtschaft, Forsten und Gartenbau (SVLFG) waren er in 2018 zo'n 17.410 incidenten. In 2019 waren er 16.127 incidenten, waarvan 21 met dodelijke afloop. Tachtig procent van deze ongevallen werd veroorzaakt door koeien en twintig procent door stieren. Een markant detail blijkt uit de Duitse statistieken van SVLFG: de meeste ongevallen met dieren gebeuren in 40 procent van de gevallen in de leeftijdscategorie 50 tot 65 jaar. Dat zijn meestal ook de eigenaars van de bedrijven, doorgewinterde boeren dus. Vertrouwen zij te veel op ervaring? Het cijfer liegt niet. Zeg dus nooit: 'Het is een braaf beest.' |